

ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

НА ОБЩИНА ЕЛЕНА

ЗА МАНДАТА 2023 - 2027 г.

Януари 2024 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата Програма за управление[1] е разработена във връзка с чл. 44, ал. 5 от Закона за местното самоуправление и местната администрация. Характерно за мандата 2023 - 2027 година е, че краят му съвпада с приключването на третия програмен период, през който страната ни е член на Европейския съюз (2021 - 2027).

Програмата конкретизира стратегическите цели и приоритетите, залегнали в Плана за интегрирано развитие на община Елена (ПИРО) 2021 - 2027, приет с Решение № 147 / 30.12.2021 г. на Общински съвет Елена, като въвежда конкретни дейности и проекти към предвидените мерки. Програмата също отразява ангажиментите, поети пред гражданите през изминалата предизборна кампания и отчита възможностите за интервенции по новите оперативни програми, предвижданията на Плана за възстановяване и устойчивост, както и наличието на други източници на финансиране.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА

При разработването на Програмата са съобразени обективно действащите фактори: актуалната политическа и икономическа ситуация в страната, промените в националното законодателство, обективните дадености и характеристики на община Елена, както и тенденциите в развитието на национално, регионално и местно ниво.

- Дисбаланс в икономическото развитие в страната между столицата и няколко от по-големите областни градове, от една страна; северна и южна България от друга; периферията и малките населени места, от трета;
- Миграция на населението в трудоспособна възраст към по-големите градове и чужбина, застаряващо население в региона и обезлюдяване на малките населени места;
- Ограничен пазар на труда в региона, изразяващ се най-вече в липса на квалифицирани специалисти и недостатъчно изградени трудови навици у голяма част от безработните лица;
- Продължаваща тенденция за възлагане на отговорности към местната власт, без същите да са ресурсно и финансово обезпечени от страна на държавата;
- Изоставане на нивото на заплащане в общинската администрация и дейностите към нея спрямо тези в частния сектор и повечето бюджетни направления.

При всичко това, община Елена разполага с дадености, които, при правилно използване, биха могли да благоприятстват развитието ѝ:

- Традиционна и нарастваща през последните години популярност на региона в положителна посока;
- Съхранено културно-историческо наследство, чиста природа и налична база за настаняване на посетители;

[1] Навсякъде по-надолу в текста под „Програмата“, ако не е посочено друго, следва да се разбира настоящата Програма за управление

- Централно географско разположение в рамките на страната и относително добра транспортна достъпност;
- Богат празничен календар, базиран на история, природа и кулинарни деликатеси;
- Наличие на национално и европейско финансиране за развитие на региони, сходни с община Елена;
- Компетентна и ефективно работеща общинска администрация, имаща опит в успешната реализацията на проекти с външно финансиране;
- Местната общност има усещането за дълг към възрожденското минало на Елена и при подходящо въздействие е в състояние да мобилизира обществена енергия в подкрепа на развитието на града и региона.

Отчитайки влиянието на тези външни и вътрешни фактори, стратегията на община Елена следва да бъде насочена към използване силните страни, за да се неутрализират заплахите и опасностите, като се извлекат ползи от външните благоприятни възможности при намаляване на слабостите. Възможните насоки за развитие на община Елена са:

1. Подсилващо развитие, основано на фактори и ключови ресурси, които вече съществуват в или извън общината. Основната цел е да подсилят силните страни на общината с външни ресурси и тези силни страни да се използват за привличане на външни инвестиции. Такава стратегия се основава на приоритетно развитие на туризма и развитие на жизнеспособна икономика, основана на биологично земеделие и развитие на преработваща промишленост.

2. Развитие на традиционни и съществуващи сектори, при което общината използва вътрешни и външни средства, за да се неутрализират слабостите (модернизация и подобряване на условията за конкурентоспособност на фирмите, подобряване на местната инфраструктура, увеличаване на административния капацитет, достъпност на административните услуги и др.).

3. Развитие чрез мобилизация, насочено към преодоляване на рисковете и опасностите, които могат да затруднят развитието на региона. За тази цел следва да се мобилизират вътрешните и външните фактори и ресурси, за да се запазят дейностите, които спомагат за това развитие. Тук приоритет са образованието и професионалната квалификация, за да може да се адаптира и използва наличния, макар и ограничен потенциал на човешките ресурси на общината.

Основните **предизвикателства** в предстоящия мандат произтичат от необходимостта да се отговори на европейските и национални политики, на изискванията на националното законодателство; да се осъществят определени дълго отлагани реформи на местно ниво, свързани с решаване на конкретни проблеми, с по-ефективно разходване на обществените ресурси и подобрявана качеството на публичните услуги – въпроси, към които местната общност е все по-чувствителна. В същото време, за да бъдат успешни и устойчиви във времето вземаните от местната власт решения, необходимо е гражданите да бъдат насърчавани да участват в процеса на тяхното формулиране и последващото им осъществяване.

III. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

Визията, стратегическите цели и приоритетите на Програмата са съобразени с Националната концепция за пространствено развитие 2013 - 2025 г. и Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район за периода 2021 - 2027 г., залегнали в Плана за интегрирано развитие на община Елена 2021 - 2027 г.

ВИЗИЯ: Община Елена – територия с чиста природна среда, богата култура, дълга и вълнуваща история, популярна дестинация за културен, кулинарен и опознавателен туризъм, на която живеят хора с висок жизнен стандарт, непрекъснато развиващи своя човешки и социален потенциал, като създават добри условия за бизнес с висока добавена стойност.

По-долу са разгледани последователно стратегическите цели, приоритетите и мерките към тях, като за всяка мярка са посочени проектите и дейностите, които биха допринесли за тяхното постигане. В програмата не са изчерпателно упоменати всички задължения, които са вменени на местната власт в лицето на Общински съвет Елена и общинското ръководство по силата на българското законодателство (напр. приемане на задължителни стратегии, програми и планове, обществени обсъждания на общинския бюджет и отчета за неговото изпълнение, основните задължения на служителите от общинската администрация и дейностите към нея, свързани с административното обслужване на гражданите, и др.)

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА БИЗНЕС С ПО-ВИСОКА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ В МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

Приоритет 1: Насърчаване към инвестиции в производствени дейности и подпомагане на предприемачеството

Мярка 1.1: Ресурсна и енергийна ефективност в предприятията

- Дейност 1.1.1: Предоставяне на информация и съдействие на предприятията на територията на общината за въвеждане на енергоефективни мерки и въвеждане подхода на кръговата икономика.

Мярка 1.2: Подпомагане на предприемачеството и привличане на външни инвеститори

- Дейност 1.2.1: Продължаване и разширяване на дейността на Центъра за подкрепа на бизнеса (проект GALOP);
- Дейност 1.2.2: Консултиране и подпомагане регистрацията на продукти със защитено наименование за произход и/или защитено географско указание (Регламент № 510 / 2006 на ЕС);
- Дейност 1.2.3: Организиране на ежегодно изложение „Произведено в Елена“.

Приоритет 2: Развитие на интегриран туристически продукт

Мярка 2.1: Въвеждане на системен подход в управлението на туризма

- Дейност 2.1.1: Финализиране на Стратегията за развитие на туризма, обществено обсъждане и приемане на същата от Общински съвет Елена;
- Дейност 2.1.2: Създаване и подпомагане дейността на Консултативен съвет по въпросите на туризма (по смисъла на Закона за туризма).

Мярка 2.2: Социализация и популяризиране на културно-историческото наследство

- Дейност 2.2.1: Инвестиционно проектиране (фаза „техническа“) и основен ремонт на сградата на бившето начално училище за създаване на център за изложения и събития с цел развитие на конферентен туризъм;
- Дейност 2.2.2: Разширяване и основен ремонт на сградния фонд и създаване на нови експозиции на Музея на Възраждането.

Мярка 2.3: Туристическа инфраструктура и създаване на атракции

- Дейност 2.3.1: Поддържане на съществуващите и маркиране на нови екопътеки, зони за отдих и веломаршрути;
- Дейност 2.3.2: Изграждане на буферен паркинг с посетителски център, мултимедийна и дегустационна зали и търговски комплекс в имота на бившата ЖП-гара.

Приоритет 3: Подобряване състоянието на пътната инфраструктура и свързаност

Мярка 3.1: Общински пътища

- Дейност 3.1.1: Поддържане, текущ и основен ремонт на пътища от общинската пътна мрежа

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ПОДОБРЯВАНЕ УСЛОВИЯТА ЗА ЖИВОТ

Приоритет 4: По-добро управление на отпадъците

Мярка 4.1: Разделно събиране и сметоизвозване

- Дейност 4.1.1: Преминаване на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване към ОП “Благоустрояване”;
- Дейност 4.1.2: Промени в Наредбата за местните такси и цени на услуги в частта ѝ „Такса за битови отпадъци“ (определяне на таксата в зависимост от количеството на отпадъците, въвеждане на стимули за прилагащите разделно събиране и др.);
- Дейност 4.1.2: Поставяне на машини за обратен вендинг на пластмасови, стъклени и алуминиеви опаковки;
- Дейност 4.1.3: Доставка на сметосъбираща техника и съдове за разделно събиране на биоразградими, рециклируеми и строителни отпадъци.

Мярка 4.2: Инвестиции в сепариране и рециклиране на отпадъци

- Дейност 4.2.1: Инвестиционно проектиране (фаза „техническа“) и изграждане на инсталация за третиране на органични и биоразградими отпадъци;
- Дейност 4.2.2: Инвестиционно проектиране (фаза „техническа“) и изграждане на инсталация за разделно събиране, временно съхранение и оползотворяване на рециклируеми и едрогабаритни отпадъци;
- Дейност 4.2.3: Инвестиционно проектиране (фаза „техническа“) и изграждане на площадка за събиране, временно съхранение и третиране на строителни отпадъци.

Приоритет 5: Опазване на водите и почвите

Мярка 5.1: Водоснабдяване и пречистване на отпадните води

- Дейност 5.1.1: Инвестиционно проектиране (фаза „техническа“) и строителни дейности за допълнително водоснабдяване на с. Буйновци, с. Костел, с. Майско, селата Петковци и Попрусевци; с. Хъневци, ул. Шейтани, Пърчовци, Новачкини; ул. Чукани и др.;
- Дейност 5.1.2: Намаляване загубите на питейна вода чрез реконструкция на водопроводната мрежа в с. Константин, с. Майско, с. Мийковци, ул. Разпоповци, ул. Чукани и др.;
- Дейност 5.1.3: Инвестиционно проектиране (фаза „Идейна“ и „Техническа“) и строителни дейности за реконструкция на довеждащ водопровод с. Бадевци - гр. Елена с отклонение за с. Средни колиби и с. Раювци;
- Дейност 5.1.4: Инвестиционно проектиране (фаза „Идейна“ и „Техническа“) за доизграждане на канализационна мрежа и ПСОВ - гр. Елена;
- Дейност 5.1.5: Инвестиционно проектиране (фаза „Предпроектни проучвания“) за изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ за с. Майско и с. Константин.

Мярка 5.2: Бедствия и свлачища

- Дейност 5.2.1: Укрепване свлачище на път VTR 1079 (III 662) – Елена – Лазарци – Мийковци при км 3+950;
- Дейност 5.2.2: Почистване на речните корита с цел превенция на риска от наводнения;
- Дейност 5.2.3: Повишаване степента на готовност, подобряване на материалната база и развитие на уменията на доброволците от ДФ „Елена - 2014“

Приоритет 6: Облагородяване на населените места

Мярка 6.1: Публични сгради

- Дейност 6.1.1: Поддържане, текущи и основни ремонти, и подобряване енергийните характеристики на сгради, в които се предлагат публични услуги;

- Дейност 6.1.2: Енергоефективна реконструкция на сградата на общинската администрация.

Мярка 6.2: Жилищни сгради

- Дейност 6.2.1: Енергийна ефективност на обществени и многофамилни жилищни сгради.

Мярка 6.3: Градска среда и населени места

- Дейност 6.3.1: Текущ и основен ремонт на уличната мрежа, околоблоковите пространства и териториите за обществено ползване;
- Дейност 6.3.2: Основен ремонт на площад „Иларион Макариополски“ в гр. Елена;
- Дейност 6.3.3: Основен ремонт на улица “Иван Момчилов” с подмяна на подземна инфраструктура и тротоари;
- Дейност 6.3.4: Подобряване организацията на движение и паркиране в централната част на гр. Елена (приемане на наредба, осигуряване на нови паркоместа, въвеждане на сезонно платено почасово паркиране);
- Дейност 6.3.5: Подобряване достъпността на обществените сгради и елементите на градската среда за хора с двигателни затруднения;
- Дейност 6.3.6: Укрепване или премахване на опасни и неотговарящи на санитарно-хигиенните изисквания сгради, в т.ч. на такива - частна собственост;
- Дейност 6.3.7: Цялостна подмяна на уличното осветление с енергоспестяващи тела и въвеждане на интелигентна система за мониторинг и управление;
- Дейност 6.3.8: Доставка и монтаж на самопочистващи се химически тоалетни с кабини за лица с двигателни затруднения;
- Дейност 6.3.9: Разширяване и благоустрояване на гробищните паркове;
- Дейност 6.3.10: Разкриване на приют за бездомни кучета (съвместно с община Златарица).

<u>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: ПО-ДОБРА ГРИЖА ЗА ХОРАТА И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ И СОЦИАЛНИЯ КАПИТАЛ</u>

<u>Приоритет 7: Интегрирано взаимодействие и повишаване качеството на социалните и здравните услуги</u>

Мярка 7.1: Модернизация на материалната база за предоставяне на здравни и социални услуги

- Дейност 7.1.1: Основен ремонт и модернизация на сградата на хосписа в гр. Елена (преместване на I етаж);
- Дейност 7.1.2: Оборудване и разкриване на кабинети за образна диагностика и клинична лаборатория в помещенията в сградата на бившата болница;

- Дейност 7.1.3: Енергийна ефективност на сградата на Домашен социален патронаж.

Мярка 7.2: Внедряване на нови социални и здравни услуги

- Дейност 7.2.1: Създаване на нови и подобряване качеството на съществуващите социални услуги и подобряване на материалната база на социалните заведения;
- Дейност 7.2.2.: Продължаване на съществуващите и въвеждане на нови програми и инициативи на местно ниво за подобряване на здравните услуги: подпомагане обучението на здравни специалисти, подкрепа за семейства с репродуктивни проблеми, стимулиране на образованата раждаемост и др.

Приоритет 8: Създаване на по-привлекателна среда за учене и спорт

Мярка 8.1: Модернизиране на образователните институции

- Дейност 8.1.1: Оптимизация на мрежата от учебни заведения в системата на училищното и предучилищното образование;
- Дейност 8.1.2: Подобряване сградния фонд (в частност енергийната ефективност) на училищата и детските градини и създаване на възможности за по-активно спортуване на децата и учениците;
- Дейност 8.1.3: Въвеждане на STEM / STEAM среда в училищата и детските градини в общината.

Мярка 8.2: Младежки дейности и личностно развитие

- Дейност 8.2.1: Разнообразяване дейността на Центъра за подкрепа за личностно развитие;
- Дейност 8.2.2: Подкрепа за изяви и осигуряване на допълнителни стимули за деца и младежи с изявени заложби.

Мярка 8.3: Условия за физическа активност и отдих

- Дейност 8.3.1: Изграждане и модернизиране на детски и спортни площадки;
- Дейност 8.3.2: Благоустрояване на парк “Калето” и създаване на зони за отдих, спорт, забавления и атракции;
- Дейност 8.3.3: Проектиране и изграждане на многофункционална спортна зала в гр. Елена;
- Дейност 8.3.4: Изграждане на мотополигон в землището на гр. Елена.

Приоритет 9: Развитие на културните дейности и съхранение на местните традиции и обичаи

Мярка 9.1: Културна инфраструктура

- Дейност 9.1.1: Основен ремонт на читалищните сгради;
- Дейност 9.1.2: Реконструкция на лятното кино в гр. Елена.

Мярка 9.2: Културен обмен и сътрудничество

- Дейност 9.2.1: Съдействие и партньорство при организирането на събития и фестивали и подпомагане участието на местни състави в такива.

<u>Приоритет 10: Подобряване на местното самоуправление</u>

Мярка 10.1: Повишаване капацитета на управление на общинската администрация

- Дейност 10.1.1: Подобряване качеството на административните и технически услуги за гражданите и бизнеса с акцент върху предоставянето на услуги по електронен път;
- Дейност 10.1.2: Трансфер на данните от регистрите по гражданско състояние към електронна база данни
- Дейност 10.1.3: Въвеждане на единна ГИС и създаване на информационни масиви за нуждите на обслужването на гражданите и бизнеса, управлението на общинската собственост, устройственото планиране
- Дейност 10.1.4: Обучения за развиване на професионалната компетентност на общинските служители, подобряване на екипната работа и организационно развитие.
- Дейност 10.1.5: Разработване, обществено обсъждане и приемане на промени в местната нормативна уредба, адекватни на потребностите на местната общност

Мярка 10.2: Партньорство и развитие на социалния капитал

- Дейност 10.2.1: Кандидатстване за одобрение и финансиране, последващо изпълнение на Стратегията за водено от общностите местно развитие (СВОМР) и подкрепа дейността на Местната инициативна група (МИГ);
- Дейност 10.2.2: Приемане на статут за финансиране на граждански инициативи и малки проекти;
- Дейност 10.2.3: Партньорство с представителните браншови съюзи, сдружения и неправителствени организации за реализация на съвместни инициативи;
- Дейност 10.2.4: Побратимяване с общини и сътрудничество в различни области.

<u>IV. НЕОБХОДИМИ РЕСУРСИ</u>

За разлика от предходни мандати, през настоящия се очаква за общините да е **наличен солиден финансов ресурс**.

По Националния план за развитие на земеделието и селските райони (НПРЗСР) за община Елена по неокончателни данни са заделени средства в размер на малко повече от 4 млн.лв. Пак там, при одобрение на Стратегията за водено от общностите местно развитие (СВОМР) за общината могат да се очакват над 2.5 млн.лв., от които около 1 млн.лв. за реализация на „публични“ проекти.

Други възможности за кандидатстване на общината по оперативните програми (ОП) през настоящия програмен период са предвидени в Оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС) и Програма „Трансгранично сътрудничество (ТГС) България - Румъния“, както и по секторните интервенции на ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Наука, образование и интелигентен растеж“. Възможно е да бъдат подадени проектни приложения в партньорство с водеща община Велико Търново по подхода „Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) в рамките на ОП „Растеж и развитие на регионите“.

Част от мерките по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) също са допустими за кандидатстване от страна на община Елена. Те са главно в областта на енергийната ефективност, възобновяемите ресурси и кръговата икономика. Същите обаче са с много кратък срок за реализация поради цялостното забавяне на изпълнението на Плана.

За първи път със Закона за държавния бюджет (ЗДБРБ) за 2024 г. бе прието Приложение - поименен списък на инфраструктурни обекти на общините със срок на изпълнение до края на 2026 г., т.е. изцяло в рамките на настоящия мандат. Община Елена разполага с лимит от 15 млн.лв., като подадените до момента проекти са за около 6 млн.лв. Тук обаче задължителното изискване е за проектна готовност, по възможност и за вече проведени процедури за избор на изпълнител, с цел да се гарантира успешното изпълнение на проектите, включени в приложението.

Освен финансовите средства, за подготовката, изпълнението и успешното отчитане на всички тези проекти е необходим и **значителен административен и технически ресурс**. Както беше споменато и по-горе, българските общини изпитват затруднения в привличането и задържането на експерти, имащи необходимите знания и умения. Причините за това са ясни и община Елена не прави изключение в това отношение. Сложната нормативна уредба в областта на проектирането и строителния процес, както и множеството специфични изисквания и ограничения в областта на околната среда и водите, енергийната ефективност и други, водят до забавяне в съгласувателните процедури. Възможностите за обжалване на две инстанции, предвидени в Закона за обществените поръчки (ЗОП) създават допълнителни пречки и изискват изключителна прецизност на подготвяната документация. Всичко това налага използването на гъвкав подход и максимално оползотворяване на наличния административен ресурс – ненормирано работно време на служителите в рамките на допустимото според законодателството, допълнително заплащане на положения извънреден труд, работа от разстояние, използване на платени външни експерти и консултантска помощ.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата програма е отворен документ и може да бъде обновявана както с изрично решение на Общински съвет Елена, така и текущо, с приемането на отделни решения, отнасящи се до годишните инвестиционни програми, кандидатстването с проекти, разпореждането с общинска собственост и други от неговата компетентност.

Програмата е приета с Решение № 25 от 08.02.2024 г. на Общински съвет Елена